

FURTIVUS
ESTE VN PĂCAT!

Editura AGAPIS
București - 2023

Datoriile față de bunurile materiale ale aproapelui și ale obștii

Iubirea față de aproapele și îndeosebi virtutea dreptății cer respectarea bunurilor materiale ale aproapelui. Prin urmare, însușirea lor nedreaptă este oprită și anume atât prin legea pozitivă divină (Decalog), cât și prin legile omenești.

Păgubirea bunurilor materiale ale aproapelui poate să fie formală, când e săvârșită cu știință și voință și materială când lipsesc știința și voința; apoi direct când e intenționată și indirect, când e prevăzută numai ca urmare a unei alte acțiuni.

Înstrăinarea nedreaptă a bunurilor altora, în toate formele ei, este un păcat, fiindcă lezează dreptatea, care pretinde să se respecte ceea ce este al altuia; lezează ordinea dreptății pe care se clădește viața socială; împiedică utilizarea morală a bunurilor materiale, voită de Dumnezeu; tulbură liniștea și pacea socială; lezează iubirea față de aproapele, producând ură, dușmănie etc. Sfântul Apostol Pavel numără acest păcat în rândul celor care-l lipsesc pe săvârșitor de împărăția lui Dumnezeu (I Cor. VI, 10).

Greutatea păcatului se judecă după valoarea bunurilor înstrăinate în general și în special după valoarea lor pentru cel păgubit, inclusiv după urmările ce decurg; după intenția și gradul răutății; după împrejurările în care a fost săvârșit păcatul; după felul legăturilor existente între săvârșitor și cel păgubit și după gradul de primejduire a ordinii sociale.

Pe lângă actul intern al dorinței și lăcomiei păcătoase după bunuri străine, păcatul se săvârșește prin actele externe ale deteriorării și distrugerii lor nedrepte și ale însușirii lor nedrepte.

Păgubirea aproapelui prin deteriorarea sau distrugerea bunurilor sale se deosebește de însușirea lor nedreaptă, prin faptul că nu există intenția unui profit material personal cum există în cazul al doilea.

Însușirea nedreaptă a bunurilor aproapelui are diferite forme:

a) *furtul, însușirea nedreaptă* a bunurilor cuiva fără voia și fără știrea proprietarului. Furtul e numit calificat, când a fost săvârșit de pildă prin spargere. Tot aici se numără și delapidarea bunurilor publice încredințate;

b) *prădăciunea* sau *jaful* – însușirea nedreaptă de bunuri străine cu forța și pe față (cu știrea), dar fără voia proprietarului. E păcat mai greu decât furtul,

deoarece se lezează, în plus, demnitatea și libertatea personală ale proprietarului. Când după săvârșirea unui furt se întrebuintează forța sau amenințarea împotriva proprietarului care urmărește pe criminal, furtul ia caracterul jafului;

c) *înșelăciunea*, însușirea bunurilor cuiva prin vicleșug, inducere în eroare sau minciună;

d) *specula*, vânzarea celor trebuitoare traiului cu două sau mai multe prețuri;

e) *mita*, primirea unei plăți pentru fapte pe care cineva este îndatorat de serviciul său să le facă, sau pentru a le face altfel de cum cere legea;

f) *neînțoarcerea* lucrurilor luate cu împrumut;

g) *neîmplinirea* datoriei cerute de serviciul pe care-l are cineva, adică primirea unei plăți fără a munci;

h) *trăirea din cerșetorie*, când cel care o practică ar putea să-și câștige hrana prin muncă;

i) *oprirea sau micșorarea plății* cuvenite muncitorilor;

j) *camăta*, exploatarea stării grele a aproapelui pentru realizarea unui câștig neîngăduit sau însușirea nedreaptă a bunului străin în relațiile de schimb și împrumut bănesc. Camăta nu trebuie confundată cu dobânda, deși adesea termenii sunt întrebuințați cu aceeași semnificație. Camăta înseamnă o dobândă exagerată, prin care se speculează nevoia aproapelui. În Sfânta Scriptură cămăta e condamnată: «*De vei da împrumut argint fratelui celui sărac care este lângă tine, să nu-l silești, să nu-i pui cămătă aspră*»; «*Argintul tău să nu-l dai cu cămătă*»; «*Dacă dați împrumut celor de la care nădăjduiți a lua, ce dar este vouă?*» .

Sfinții Părinți, de asemenea, condamnă cămăta cu severitate. Sf. Vasile, în Omilia a 2-a asupra Ps. 14, are cuvinte foarte aspre la adresa cămătarului. Can. 17 al Sinodului 1 ec. interzice clericilor

camăta sub aspră pedeapsă. Grigore de Nissa aseamănă camăta cu spargerea de morminte.

Forme deosebit de grele ale furtului constituie: însușirea bunurilor închinatelor lui Dumnezeu și Bisericii prin danii și testamente, ceea ce înseamnă sacrilegiu; vânzarea și cumpărarea pe bani a harului sfințitor, adică cumpărarea cu bani și nu dobândirea prin vrednicie a puterii de a săvârși sfintele slujbe bisericesti, care se cheamă simonie. Dar sunt cazuri când intervenția în proprietatea altuia nu este numai îngăduită, ci chiar o datorie.

Firește, oricine poate avea în proprietate diferite bunuri, dar după concepția creștină nu în sens absolut, ci numai relativ, condiționat.

Căci, după morala creștină, proprietatea este grevată de sarcini și limitată de datorii sociale fiindcă și binele comun are întâietate față de binele individual,

LIBRIS | We know books

exceptând, firește, mântuirea sufletului. Iar când binele comun pretinde, trebuie aduse jertfe pentru el.

Despăgubirea (restituirea). – Orice lucru deținut pe nedrept obligă la restituirea lui sau a prețului lui, cu adaus pentru paguba suferită de posesor în timpul neputinței de a folosi bunul înstrăinat.

Restituirea este un act de dreptate și ea trebuie împlinită din partea oricui ține pe nedrept un lucru străin, fie el de bună credință sau chiar și numai de credință îndoielnică. Din punct de vedere moral, la restituirea bunului înstrăinat și la compensarea pagubei suferite de proprietarul bunului respectiv, trebuie să se adauge și actul intern al căinței și al ispășirii morale pentru păcatul săvârșit. Datoria de restituire și despăgubire e cerută creștinului prin texte scripturistice: «*Va da înapoi zălogul și va plăti ce a jefuit*»; «*Împacă-te cu pârâțul tău*

degrabă...». Sfinții Părinți de asemenea stăruie asupra datoriei de restituire.

Respectarea dreptului de proprietate al aproapelui

Din dreptul de proprietate, ce am văzut că are bază morala și e sancționat de legea Dumnezeiască, rezultă că fiecare creștin e dator a respecta proprietatea semenilor săi și a se feri de orice încălcare ilegală a drepturilor lor de proprietate și de agoniseală. Această datorie e impusă nu numai de respectul și dragostea către aproapele, ci și de virtutea socială prin excelență a dreptății. Dragostea către aproapele impune creștinului datoria de a se interesa din inimă de bunăstarea materială a lui și prin urmare a-l ajuta după trebuință și putere ca să-și sporească în mod legitim starea sa, a i-o apăra de primejdii amenințătoare și de loviri cu nedreptul. Respectul dreptului de proprietate al

aproapelui e lovit în interior prin poftire lacomă și pizmașă a bunurilor altuia după porunca: Să nu poștești... nici un lucru din cele ce sunt ale aproapelui tău; iar în exterior și în chipul cel mai grav prin următoarele fapte:

a. Prin *stricarea și nimicirea* bunului altuia cu intenție sau din neglijență culpabilă. Răutatea acestui păcat se stabilește după mărimea daunei în sine sau în raport cu cel căruia s-a făcut ea. La această imputare se ia în considerație nu numai dauna ca atare ci și urmările ei, adică pierderile suferite de aproapele din stricarea sau nimicirea lucrului său. Răutatea acestui păcat se stabilește mai departe după motivele mai mult sau mai puțin imorale din care s-a săvârșit; după relația personală dintre cel ce a făcut și cel ce a suferit paguba; în sfârșit la paguba ce provine din neglijență după gradul de culpabilitate a acestuia. Cel ce face o daună *fără intenție* aproapelui său,